೧೯೩೪ರಲ್ಲಿ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಇ. ಪಿ. ಮೆನನ್ ಲೇಖಕ, ಗಾಂಧಿವಾದಿ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ ಚಳುವಳಿಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ. ವಿಶ್ವ ಸಂಚಾರಿಯಾದ ಇವರು ೧೯೬೨ರಿಂದ ೧೯೬೪ರವರೆಗೂ ನಡೆಸಿದ ಜಾಗತಿಕ ಶಾಂತಿ ಯಾತ್ರೆ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿದರ್ಶನ. ಹೈಸ್ಕೂಲಿನವರೆಗೂ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ನಂತರ ವಾರ್ಧಾಗೆ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಯ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ವಿನೋಬಾ ಭಾವೆಯವರ ಭೂದಾನ ಚಳುವಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವ ಸಂವಿಧಾನ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಸಂಘಟನೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್ ವರ್ಲ್ಡ್ ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಫೌಂಡೇಶನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜದ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಂಧಿ ಶಾಂತಿ ಸಮಿತಿ, ಭಾರತ-ಸೋವಿಯೆತ್ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಿತಿ, ಭಾರತ – ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಿತಿ, ವಿಶ್ವ ಶಾಂತಿ ಸಮಿತಿ – ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಸಂಘಟನೆಗಳ ಭಾಗವಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ನಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಶಾಂತಿದೂತ ಇ. ಪಿ. ಮೆನನ್

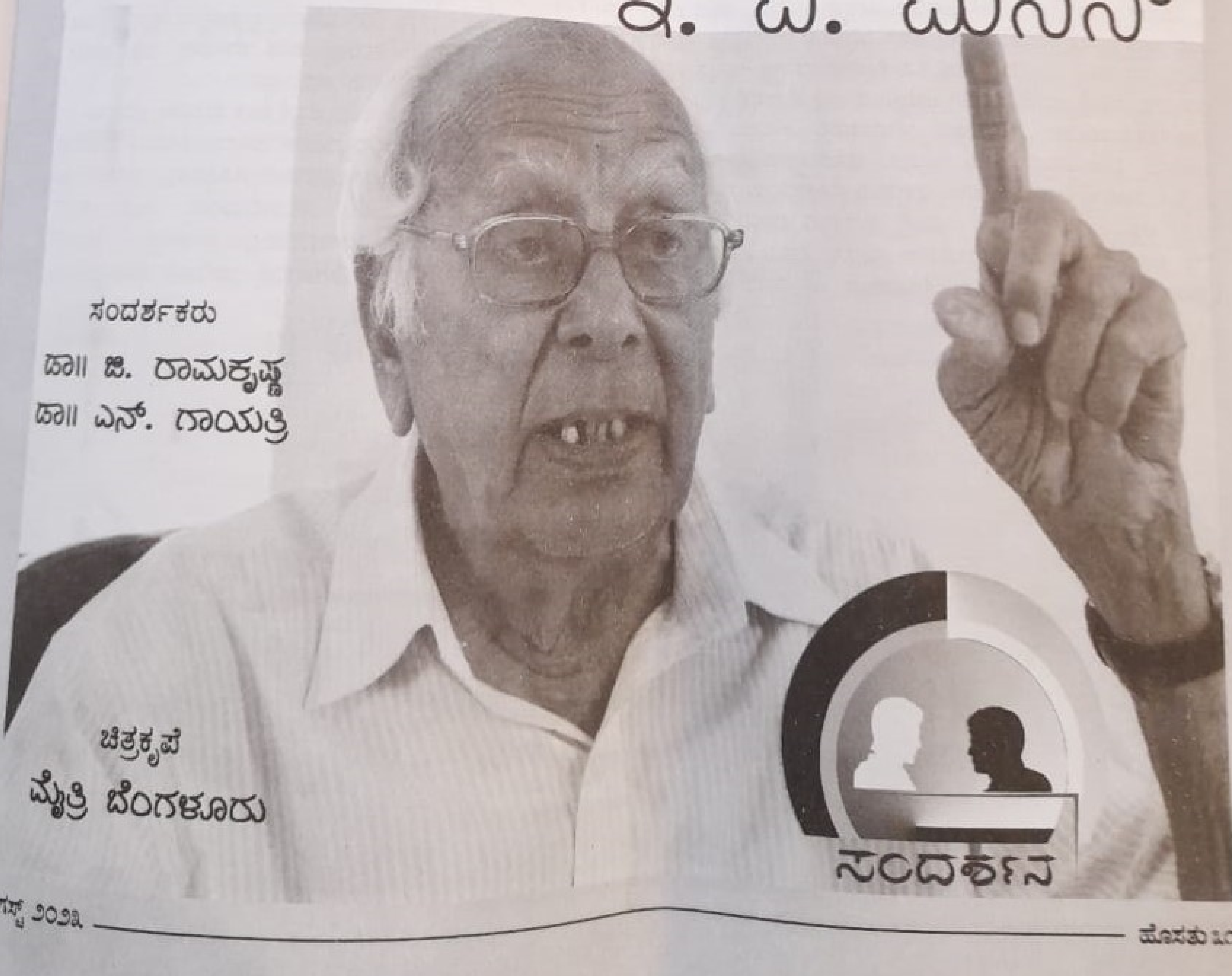

ಸಂದರ್ಶಕರು
ಡಾ॥ ಜಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ
ಡಾ॥ ಎನ್. ಗಾಯತ್ರಿ

ಚಿತ್ರಕೃಪೆ
ಮೈತ್ರಿ ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಂದರ್ಶನ

ಹೊಸತು : [illegible]

ಇ. ಪಿ. ಮೆನನ್ : ಹೌದು

ಹೊಸತು : [illegible]

ಮೆನನ್ : [illegible]

ಹೊಸತು : ನಿಮ್ಮ [illegible]

ಮೆನನ್ : [illegible]

ಹೊಸತು : ನಿಮ್ಮ [illegible]

ಮೆನನ್ : [illegible]

ಹೊಸತು : ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಟ್ಟರು ?

ಮೆನನ್ : [illegible] ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಟ್ಟರು. [illegible] ಗಾಂಧಿ, [illegible] ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಫ್ರಾಯ್ಡ್ – ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಓದಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

ಹೊಸತು : ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ನಂತರ ಏನು ಓದಿದಿರಿ?

ಮೆನನ್ : ನನಗೆ ಬಿ.ಎ. [illegible] ವಾರ್ಧಾ [illegible] ವಾರ್ಧಾದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಆಶ್ರಮವಿದೆಯೆಂದು [illegible] ವಾರ್ಧಾ [illegible]

[illegible] ಜೆ. ಸಿ. ಕುಮಾರಪ್ಪನವರು [illegible] ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. [illegible] ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ. [illegible] ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಎಸ್. ಕೆ. ಜಾರ್ಜ್ [illegible] ಪ್ರೊಫೆಸರ್ [illegible] ವಾರ್ಧಾದಲ್ಲಿ [illegible] ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ [illegible] ಪ್ರೊಫೆಸರಾಗಿ [illegible] ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೊಬ್ಬ ಸಹಾಯಕರು ಬೇಕಾಗಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಅವರ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದರು. ಒಪ್ಪಿ ಅವರೊಡನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ.

ಹೊಸತು : ಹೀಗೆ ವಾರ್ಧಾದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇದ್ದಿರಿ? ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ?

ಮೆನನ್ : ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಹಾಯಕ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನನಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೬೦ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಉಳಿದ ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಕೇರಳದಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮನ ಓದಿಗೆಂದು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ವಾರ್ಧಾದಲ್ಲಿ ಸೇವಾಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ ತುಂಬ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಓದುತ್ತಾ, ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಜಾರ್ಜ್ ಹೇಳಿದ ನಿಜವಾದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಹೊಸತು : ನೀವು ವಿನೋಬಾ ಅವರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದು ಯಾವಾಗ ?

ಮೆನನ್ : ನಾನು ವಾರ್ಧಾದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಈ ಭೂದಾನ ಚಳುವಳಿಯ ಯಾತ್ರೆ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ನನಗೆ ವಿನೋಬಾ ನೇರವಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ವ ಸೇವಾ ಸಂಘದ ಕೃಷ್ಣ ಮೆಹತಾ ಅವರ ಪರಿಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಕಚೇರಿ ವಾರಣಾಸಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಭೂದಾನ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಅವರೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ. ಆಗ ವಿನೋಬಾ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಭೂದಾನ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು

ಇ. ಪಿ. ಮೆನನ್ ಮತ್ತು ಸತೀಶ್‌ಕುಮಾರ್

ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ನಾನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ. ೧೯೫೮ರ ಸುಮಾರು. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವಿನೋಬಾ ಅವರೊಡನೆ ಭೂದಾನ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಶಿಕ್ಷಣವಾಯಿತು. ಪ್ರತಿದಿನ ಸಂಜೆ ವಿನೋಬಾ ಅವರು ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಭಾಷಣ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನಾನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಕುಳಿತು ಆ ಭಾಷಣದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಟೈಪ್‌ರೈಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಟೈಪ್ ಮಾಡಿ ಪಾದಯಾತ್ರೆಯ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಟೆಲಿಗ್ರಾಫ್ ಕಚೇರಿಗೂ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ, ಬಂಗಾಳದಿಂದ ಬಿಹಾರ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದೆವು.

ಹೊಸತು : ನೀವು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದು ಹೇಗೆ?

ಮೆನನ್ : ಹೌದು. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ವಿನೋಬಾ ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರ, ಹವಾಮಾನ ತುಂಬ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಇದು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ನಗರವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಏಕೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬಾರದು, ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆ ಅವರಿಗೆ ಬಂತು. ಆಗ ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಯಿತು. ನಂತರ ನೆಹರೂರವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರೊಡನೆಯೂ ಈ ವಿಷಯ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದೆಲ್ಲದರ ಫಲವಾಗಿ ಅದಾದ ಕೇವಲ ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವನೀಡಂ' ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ತೆರೆಯುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಜೀವ ಬಂತು. ಇಡೀ ವಿಶ್ವವೇ ಒಂದು ಕುಟುಂಬ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಪಂಜಾಬ್ ಕಡೆ ಈ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಆಗ ನಟರಾಜ್, ಎಚ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ – ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಲ್ಲಭ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ತುಂಬ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರ್ಕಾರದ ಬೆಂಬಲವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಈ ವೇಳೆಗೆ ವಿನೋಬಾ ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿ ಈ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು, ಅವರೊಡನೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ, ಎಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಗಾಂಧಿ ತತ್ವದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಡೊನಾಲ್ಡ್ ಗ್ರೂಮ್ ಅವರೂ ಇಲ್ಲಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಹೊಸತು : ಈ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ನಡುವೆ ನೀವು ಅಣ್ವಸ್ತ್ರ ವಿರೋಧಿ ಶಾಂತಿ ಜಾಥಾದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಯಾವಾಗ?

ಮೆನನ್ : ಅದೊಂದು ಬೇರೆಯದೇ ಘಟನೆ. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರ್ಕಾರವು ಬರ್ಟ್ರೆಂಡ್ ರಸೆಲ್ ಅವರನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿಟ್ಟಿತ್ತು, ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವರದಿಯನ್ನು ಓದಿದೆ. ಆಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಯುವಕರು ಏಕಮುಖವಾಗಿ ಅಣ್ವಸ್ತ್ರ ವಿರೋಧಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಯುವಕರು ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ದನಿಯೆತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ನಾನೂ ತುಂಬ ಉತ್ತೇಜಿತನಾಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ನನಗೂ ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಲವಾದ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನಾನು ಬರ್ಟ್ರೆಂಡ್ ರಸೆಲ್ ಮತ್ತು ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಅವರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದೆ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನನಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ನುಡಿಗಳ ಪತ್ರ ಬರೆದದ್ದು ನನಗೆ ಅತೀವ ಖುಷಿಯಾಯಿತು. ನನ್ನೊಡನೆ ಈ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕುವವರು ಯಾರಾದರೂ ಸಿಕ್ಕುವರಾ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸತೀಶ್ ಕುಮಾರ್ ಎನ್ನುವ ಜೈನ ಯುವಕ ನನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು.

ಪಾದಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಭೂದಾನ ಚಳವಳಿಯ ಹಾಗೂ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಸತೀಶ್ ಕುಮಾರ್ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಬಂದವರು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ವಿನೋಬಾ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಈ ಶಾಂತಿ ಯಾತ್ರೆಯ ವಿಷಯ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಅಂತೂ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರೆಸ್ ಕ್ಲಬ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕಾ ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆದು ನಮ್ಮ ಶಾಂತಿ ಯಾತ್ರೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆವು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರು ನಮಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಟಿಕೆಟ್ ತೆಗೆಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಹಣ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಕೊಟ್ಟು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದರು. ೧೯೬೨ರಿಂದ ೧೯೬೪ರವರೆಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶಾಂತಿಯಾತ್ರೆ ನಡೆಯಿತು.

ಹೊಸತು : ಈ ನಿಮ್ಮ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೆಲ್ಲರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದಿರಿ? ಹಲವಾರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲ?

ಮೆನನ್ : ನನಗೆ ಆಗ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ವರ್ಷ. ೧೯೬೨ರ ಜೂನ್ ೧ರಂದು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಪು ಸಮಾಧಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಪಯಣ ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ನೇರವಾಗಿ ಮಾಸ್ಕೋಗೆ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಪಾದ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕ್ರುಶ್ಚೇವ್ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದೆವು. ಅಮೆರಿಕಾ ಅಣ್ವಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಈ ಕೂಡಲೇ ಕೈಬಿಡುತ್ತೇವೆ, ಎಂಬ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ಯಾರಿಸ್, ಲಂಡನ್, ವಾಷಿಂಗ್‌ಟನ್ ಸಂಚರಿಸಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಟೋಕಿಯೋ, ಹಿರೋಷಿಮಾ ಮೂಲಕ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದೆವು. ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿ. ಈ

ನನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಕುರಿತು 'ಫುಟ್‌ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್ ಆನ್ ಫ್ರೆಂಡ್ಲಿ ರೋಡ್ಸ್' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದಿರುವೆ. ಈ ಒಟ್ಟು ಪಯಣದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತುಂಬ ಖುಷಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಬರ್ಟ್ರೆಂಡ್ ರಸೆಲ್ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದದ್ದು. ಅವರೊಡನೆ ಎರಡು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು.

ಹೊಸತು : ನೀವು ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ರೋ ಜೊತೆಗೆ ಪರ್ವತವೊಂದರಲ್ಲಿ ಚಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಆ ಸಂದರ್ಭ ಕುರಿತು ಹೇಳುವಿರಾ?

ಮೆನನ್ : ಏಷ್ಯಾ, ಆಫ್ರಿಕಾ ಮತ್ತು ಯುರೋಪ್ – ಈ ತ್ರಿಖಂಡಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಸಮ್ಮೇಳನ ೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ಹವಾನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯಿತು. ನಮ್ಮ ಭಾರತದಿಂದಲೂ ಹದಿನೈದು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ತಂಡದ ನಾಯಕಿ ಅರುಣಾ ಅಸಫ್ ಅಲಿ. ಜೊತೆಗೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿದ್ದ ಎ. ಎಸ್. ಅಜಾರಿಯವರು, ಮಾಜಿ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಇದ್ದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ನಾನು ಒಬ್ಬನೇ. ಅಲ್ಲಿ ಹವಾನದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮೇಳನದ ನಂತರ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹೋಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿನ ಉಪಾಹಾರದ ಸಮಯ. ನಾವು ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರವೇ ಇದ್ದೆವು. ಹಾಗೆ ಆಹಾರ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಇರುವ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತಲು ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆಯೇ? ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವವರು ಬನ್ನಿ ಎಂದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಮಂದಿ ಯುವಕರು, ಮೂವತ್ತರ ಆಸುಪಾಸಿನ ಒಳಗಿನವರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತೆವು. ಎದುರಿಗೊಂದು ಟ್ರಕ್ ಇತ್ತು. ಹತ್ತಿ ಎಂದರು. ಟ್ರಕ್ ಹತ್ತಿಕೊಂಡೆವು. ಮುಂದೆ ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ರೋ, ಹಿಂದೆ ಟ್ರಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಮೈಲಿಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಯಾಣದ ನಂತರ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ನಮ್ಮ ಚಾರಣ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ, ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಂತೆ ಬೆಟ್ಟ ಏರಿದೆವು. ಇದೊಂದು ನನಗೆ ಮರೆಯಲಾಗದ ಅನುಭವ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಮರದ ಜಾಗ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕೂತು ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಸ್ಪ್ಯಾನಿಷ್ ಬೆರೆತ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಮೆಲು ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ವಿಷಯ ನನಗೆ ಈಗಲೂ ಮರೆಯಲಾಗದ್ದು. ಚೀನಾ ದೇಶದವರು ಕ್ಯೂಬಾದವರಿಗೆಂದು ಐವತ್ತು

ಇ. ಪಿ. ಮೆನನ್ ಅವರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳು

1. Foot Prints on Friendly Roads
2. Silent Storms
3. Rasila's Resolution
4. Hopes and Hell - Holes in the empire
5. Jerry in my dreams
6. Cell phone tune kya kiya?
7. Leaves from my Bangalore Dairy.

ಸಾವಿರ ಟನ್ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಅದು ಕ್ಯೂಬಾ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಯಟ್ನಾಮಿನ ಜನ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಾವೇನು ಮಾಡಬಹುದು, ಎಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆದುರು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಆ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ವಿಯಟ್ನಾಮಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಅದರ ಅಗತ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದೆ, ಎಂದು ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಹೇಳಿದರು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ 'ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಚೌಕ'ದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬೃಹತ್ ಜನಸ್ತೋಮದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಚೀನಾದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ೫೦,೦೦೦ ಟನ್ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ವಿಯಟ್ನಾಮಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು.

ಹೊಸತು : ನೀವು ಹಲವಾರು ಸಂಘ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಡನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳುತ್ತೀರಾ?

ಮೆನನ್ : ಹೌದು. ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಅಂದರೆ ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್ ವರ್ಲ್ಡ್ ಕಾಲೇಜಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರದ ನಿರ್ದೇಶಕನಾಗಿ ಸುಮಾರು ೨೧ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ನಂತರ 'ಇಂಡಿಯಾ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಫೌಂಡೇಶನ್' ಆರಂಭಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಯುವಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವೆ.

ಹೊಸತು : ಕೆಲವೇ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಅಣು ಬಾಂಬ್ ಹೊಂದಿದ್ದಾಗ ನೀವು ಶಾಂತಿ ಚಳುವಳಿ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ಇಂದು ತುಂಬ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಅಣ್ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಯ ಆದರ್ಶದ ಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗಬಹುದು?

ಮೆನನ್ : ತುಂಬ ಕಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಮೆರಿಕಾ, ಚೀನ, ರಷ್ಯಾವನ್ನು ಸಮಾನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಿದೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ವಸುಧೈವ ಕುಟುಂಬಕಮ್ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ನಾನೇ ವಿಶ್ವಗುರು ಎಂದು ತಿರುಗುವುದರಿಂದ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಏನಾಗುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ, ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಸದೀಯ ಭವನ ಉದ್ಘಾಟನೆ ಮಾಡಿದರಲ್ಲಾ, ಇದು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡುವಂತಹುದು.

ಇದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಹೋರಾಟ. ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಿ ತೋರಿಸಿದ ವರ್ತನೆಗೆ ಅವರು ವಿವರಣೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳಿ, ಎಂದು ಆಗ್ರಹಿಸಿ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದಿರುವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರಿಸಲು ಆಗಸ್ಟ್ ೧೫ರ ಗಡುವು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುವೆ.

ಹೊಸತು : ಹೌದು ಸರ್. ನೀವು ತೊಂಭತ್ತಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಉತ್ಸಾಹ ನಮಗೆಲ್ಲ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾದುದು. ನಮ್ಮೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಂತ ಅನುಭವ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಂದನೆಗಳು.

ಸಂದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಲೇಖನ : **ಡಾ॥ ಎಸ್. ಗಾಯತ್ರಿ**
೨೦೧, ಸ್ಟೆರ್ಲಿಂಗ್ ಗೋಲ್ಡನ್‌ರೇಸ್, ಭತ್ರಂ ಬ್ಲಾಕ್, ಕೆಂಪೇಗೌಡನಗರ ಗವಿಪುರಂ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೧೯